

رابطه ی سبک های دلبستگی و راهبردهای حل تعارض فرزند- والد بر نگرش فرزندان نسبت به والدین

دکتر مژگان سپاه منصور^۱، دکتر سوزان امامی پور^۲ و ساناز حسن زاده فرشید^۳

هدف پژوهش حاضر، رابطه ی سبکهای دلبستگی و راهبردهای حل تعارض فرزند- والد با نگرش فرزندان نسبت به والدین است. برای این منظور، تعداد ۱۵۰ نفر (۷۵ پسر و ۷۵ دختر) از دانشجویان به صورت نمونه گیری مرحله ای انتخاب و با پرسشنامه های سبکهای دلبستگی، راهبردهای حل تعارض فرزند- والد و نگرش نسبت به والدین مورد ارزیابی قرار گرفتند. نتایج پژوهش نشان داد بین سبکهای دلبستگی ایمن و اجتنابی با نگرش فرزند نسبت به پدر و مادر رابطه ای منفی و بین سبک دلبستگی دوسوگرا با نگرش فرزند نسبت به پدر و مادر رابطه ای مثبت و معنا دار وجود دارد. راهبردهای حل تعارض، شامل پرخاشنگری کلامی و فیزیکی پدر و مادر با سبک ایمن رابطه ی منفی معنی دار اما با سبک دوسوگرا، رابطه ی مثبت معنی دار دارد. تحلیل رگرسیون نشان داد که راهبرد پرخاشنگری فیزیکی خود و سبک دلبستگی اجتنابی، قادر به پیش بینی نگرش نسبت به پدر و راهبرد پرخاشنگری فیزیکی خود و سبک دلبستگی دوسوگرا و راهبرد پرخاشنگری خود قادر به پیش بینی نگرش نسبت به مادر است.

واژه های کلیدی: سبکهای دلبستگی، حل تعارض، نگرش

مقدمه

خانواده، نخستین محیط اجتماعی است که کودک را تحت سرپرستی و مراقبت قرار می دهد. کودک در این محیط، نوع ارتباط را می آموزد. ارتباطات موثر، موجب شکوفایی هویت و کمال انسان و مبنای اولیه ی پیوند وی با دیگران است در حالی که ارتباطات غیر موثر، مانع شکوفایی انسان می شود و روابط را تخریب می کند. بنابراین اساس زندگی و خوشبختی انسان را همین

۱. استادیار دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی drsepahmansour@yahoo.com

۲. استادیار دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی emamipoursd@yahoo.com

۳. کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی saniazzi20052000@yahoo.com

ارتباط های میان فردی تشکیل می دهد (وود^۱، ۱۹۹۸؛ نقل از دیباجی فروشانی، ۱۳۸۷). در طی این ارتباطات، دلبستگی ها شکل می گیرد. با اطمینان از ایجاد دلبستگی ها (مخصوصا با مادر خود) دنیا را کمتر تهدید کننده و متخاصم می بینیم و در نتیجه در مواجهه با رویدادهای ناگوار، کمتر آسیب می بینیم. سبکهای دلبستگی، تعیین کننده ی قواعد عاطفی و شناختی و راهبردهایی هستند که واکنشهای هیجانی را در افراد و روابط بین شخصی هدایت می کنند. افراد ایمن، اجتنابی و دوسوگرا برای نظم دهی و پردازش اطلاعات هیجانی، راهبردهای متفاوتی به کار می برند (شاور، کولینزو کلازک^۲، ۱۹۹۹). آنهایی که سبک دلبستگی ایمن دارند برای نظم دهی به هیجانها^۳ از راهبردهایی سود می جویند که تنیدگی را به حداقل می رساند و هیجانهای مثبت را فعال می سازد (میکولینسر و فلورین^۴، ۲۰۰۱).

از نظر بشارت، شریفی و ایروانی (۱۳۸۰) آنهایی که سبک دلبستگی ناایمن دارند، بیشتر از آنهایی که سبک ایمن دارند از مکانیسم های دفاعی رشد نیافته نورو تیک استفاده می کنند و آنهایی که سبک دلبستگی ناایمن دوسوگرا دارند، بیش از آزمودنی هایی که سبک دلبستگی نا ایمن اجتنابی دارند از مکانیسم های دفاعی رشد نیافته و نورو تیک استفاده می کنند. کسکین^۵ (۲۰۰۸) دریافت که بین سبک دلبستگی ایمن و مشکلات ارتباطی، رابطه ی منفی و بین سبک دلبستگی نا ایمن با مشکلات ارتباطی و نگرش منفی به والدین رابطه ی مثبت وجود دارد. با توجه به آنچه گفته شد در پژوهش حاضر، رابطه ی سبک های دلبستگی و راهبردهای حل تعارض فرزند- والد با نگرش فرزندان نسبت به والدین مورد بررسی قرار گرفته است.

روش

جامعه ی آماری، نمونه و روش نمونه گیری

جامعه ی پژوهش حاضر، متشکل از دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی بود که در مقطع کارشناسی ارشد سال تحصیلی ۸۷-۸۸ مشغول به تحصیل بودند. حجم نمونه با توجه به اینکه پژوهش حاضر از نوع همبستگی بوده و با توجه به اینکه لیندمن^۶ و همکاران (۱۹۸۰) قویا تاکید می کنند که حجم گروه نمونه در تحلیل رگرسیون چند متغیری باید دست کم

1. Wood

3. emotions

5. Keskin

2. Shaver, Collins & Clark

4. Mikulincer & Florian

6. Lindeman

۱۰۰ و یا ۲۰ برابر متغیرهای پیش بین باشد (به نقل از هومن، ۱۳۸۰) ۱۵۰ نفر (۷۵ دانشجوی پسر و ۷۵ دانشجوی دختر) به روش نمونه گیری مرحله ای انتخاب شدند. بر این اساس ابتدا از بین واحد های دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی به صورت تصادفی، دانشکده های ادبیات و علوم انسانی اقتصاد و حسابداری، روان شناسی و علوم اجتماعی، مدیریت، هنر و معماری انتخاب شد، سپس از هر دانشکده ۳۰ نفر (۱۵ پسر و ۱۵ دختر) در کاربردی پژوهش وارد شدند.

ابزار

ابزارهای مورد نظر در پژوهش حاضر عبارتند از:

مقیاس سبک دلبستگی کولینتر و رید^۱ (۱۹۹۰): این مقیاس که یک وسیله ی خود ارزیابی در مورد شیوه ی شکل دهی روابط دلبستگی است از ۱۸ ماده و سه خرده مقیاس تشکیل شده است. خرده مقیاس ها از پایایی قابل قبولی برخوردارند (سلاجقه، ۱۳۸۶). در پژوهش حاضر به منظور محاسبه ی پایایی آزمون سبک های دلبستگی، ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از سبکهای دلبستگی محاسبه شد و نتایج برای سبک ایمن ۰/۶۲۹، سبک اجتنابی ۰/۵۴۲ و سبک دوسوگرا ۰/۸۲۴ بدست آمد.

مقیاس راهبرد های حل تعارض با پدر اشتراس^۲ (۱۹۹۰): این مقیاس، یک ابزار ۱۵ سوالی است که برای سنجش سه راهبرد حل تعارض (استدلال، پرخاشگری کلامی، پرخاشگری فیزیکی یا خشونت) بین فرزندان و والدین تدوین شده است. پرسشهای مقیاس، گویای رفتارهایی است که فرد در شرایط تعارض با والدین به آنها دست می زند. پایایی خرده مقیاس استدلال از ۰/۴۲ تا ۰/۷۶ و برای خرده مقیاس پرخاشگری کلامی از ۰/۶۲ تا ۰/۸۸ و برای خرده مقیاس پرخاشگری فیزیکی از ۰/۴۲ تا ۰/۹۶ گزارش شده است. اطلاعات زیادی درباره ی اعتبار سازه ی این پرسشنامه فراهم شده است (ثنایی ذاکر، ۱۳۷۹).

یافته ها

در جدول ۱، شاخص های توصیفی مربوط به نمرات آزمودنیها در متغیرهای مورد بررسی ارائه شده است. این جدول نشان می دهد که میانگین نمرات سبک های ایمن و دوسوگرا در پسران بالاتر از

1. Collins & Read

2. Straus

دختران است اما میانگین سبک اجتنابی در دختران، بالاتر از پسران است. همچنین مشاهده می شود میانگین نگرش نسبت به پدر و مادر در پسران، بیشتر از دختران و میانگین تمامی راهبردهای حل تعارض پدر و مادر و خود در پسران، بیشتر از دختران است.

جدول ۱: مولفه های توصیفی نمرات آزمودنیها در متغیرهای مورد پژوهش

متغیر	دختر		پسر	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
سبک دلبستگی				
ایمن	۱۶/۹۵	۳/۶۳	۱۷/۱۵	۴/۵۹
اجتنابی	۱۰/۷۹	۳/۸۹	۱۰/۴۷	۴/۲۰
دوسوگرا	۱۰/۱۹	۵/۴۴	۱۰/۵۷	۶/۴۶
نگرش به والد				
پدر	۱۸/۷۰	۱۲/۰۹	۱۹/۸۷	۱۵/۲۶
مادر	۲۱/۶۵	۱۱/۳۹	۲۱/۷۹	۱۴/۵۷
راهبردهای حل تعارض				
الف: پدر				
استدلال پدر	۱۰/۷۳	۶/۷۷	۱۲/۷۷	۶/۸۵
استدلال خود	۱۱/۵۷	۶/۴۴	۱۳/۳۲	۶/۱۵
پرخاشگری کلامی پدر	۵/۴۱	۵/۰۲	۵/۸۰	۵/۱۱
پرخاشگری کلامی خود	۶/۳۰	۵/۳۲	۷/۱۱	۵/۸۲
پرخاشگری فیزیکی پدر	۱/۹۲	۳/۶۷	۲/۰۵	۴/۰۷
پرخاشگری فیزیکی خود	۱/۳۷	۳/۱۱	۲/۳۳	۴/۴۷
ب: مادر				
استدلال مادر	۱۲/۵۳	۶/۵۲	۱۴/۱۶	۶/۳۳
استدلال خود	۱۲/۹۹	۶/۱۴	۱۴/۵۹	۶/۱۰
پرخاشگری کلامی مادر	۵/۵۶	۴/۸۹	۶/۶۹	۶/۱۳
پرخاشگری کلامی خود	۶/۱۱	۴/۹۸	۶/۹۱	۵/۷۵
پرخاشگری فیزیکی مادر	۱/۶۸	۳/۵۵	۲/۰۱	۳/۹۶
پرخاشگری فیزیکی خود	۱/۸۰	۴/۱۱	۲/۴۸	۴/۹۹

همانگونه که جدول ۲ نشان می دهد بین سبک های دلبستگی ایمن و اجتنابی با نگرش فرزند نسبت به پدر و نسبت به مادر رابطه ی منفی معنی دار وجود دارد اما سبک دلبستگی دو سوگرا با نگرش فرزند نسبت به پدر و نیز نسبت به مادر، رابطه ی مثبت معنی دار دارد. با توجه به اینکه نمره ی بالا در مقیاس نگرش نسبت به والد، نشانگر وسعت و شدت بیشتر مشکلات فرزند با والد است، پس با افزایش نمرات سبک های دلبستگی ایمن و اجتنابی، نگرش نسبت به پدر و مادر مثبت تر و دارای مشکلات کمتر و برعکس با افزایش نمره ی سبک دو سوگرا، نگرش نسبت به پدر و مادر منفی تر و دارای مشکلات بیشتر است و برعکس.

جدول ۲: ضرایب همبستگی نمرات سبک های دلبستگی با راهبرد های حل تعارض پدر و مادر

والد	راهبرد های حل تعارض	سبک ایمن	سبک اجتنابی	سبک دو سوگرا
پدر	استدلال پدر	۰/۳۵**	۰/۱۴	-۰/۲۱**
	استدلال خود	۰/۳۹**	۰/۱۶*	-۰/۲۵**
	پرخاشگری کلامی پدر	-۰/۲۲**	-۰/۱۵	۰/۲۰*
	پرخاشگری کلامی خود	-۰/۲۲**	-۰/۱۶*	۰/۱۵
مادر	پرخاشگری فیزیکی پدر	-۰/۳۶**	-۰/۲۶**	۰/۲۸**
	پرخاشگری فیزیکی خود	-۰/۳۴**	-۰/۱۳	۰/۱۸*
	استدلال مادر	۰/۳۳**	۰/۲۷**	-۰/۳۲**
	استدلال خود	۰/۳۷**	۰/۲۴**	-۰/۲۹**
	پرخاشگری کلامی مادر	-۰/۱۷*	-۰/۱۰	۰/۱۳
	پرخاشگری کلامی خود	-۰/۱۹*	-۰/۱۸*	۰/۰۹
	پرخاشگری فیزیکی مادر	-۰/۲۸**	-۰/۲۱*	۰/۲۳**
	پرخاشگری فیزیکی خود	-۰/۳۴**	-۰/۱۳	۰/۲۱**

** = $P < 0.01$ * = $P < 0.05$

همچنین راهبرد های حل تعارض استدلال پدر و مادر با سبک ایمن و اجتنابی، رابطه ی مثبت معنی دار اما با سبک دو سوگرا، رابطه ی منفی معنی دار دارد؛ راهبرد های حل تعارض پرخاشگری کلامی و فیزیکی پدر و مادر با سبک ایمن، رابطه ی منفی معنی دار اما با سبک دو سوگرا رابطه ی مثبت معنی دار دارد.

همانطور که جدول ۳ نشان می دهد، راهبرد های حل تعارض پرخاشگری کلامی و فیزیکی والد و خود با نگرش فرزند نسبت به پدر و مادر رابطه ی مثبت معنی دار دارد. با توجه به اینکه نمره ی بالا در مقیاس نگرش نسبت به والد، نشانگر وسعت و شدت بیشتر مشکلات فرزند با والد است. پس با افزایش نمرات راهبرد های پرخاشگری کلامی و فیزیکی، نگرش نسبت به والد منفی تر می شود.

جدول ۳: ضرایب همبستگی نمرات راهبرد های حل تعارض با نگرش فرزند نسبت به والد

متغیرها	نگرش به پدر	نگرش به مادر
استدلال والد	-۰/۰۰۲	-۰/۰۰۶
استدلال خود	۰/۰۱۸	-۰/۰۰۲
پرخاشگری کلامی والد	۰/۳۴**	۰/۳۸**
پرخاشگری کلامی خود	۰/۳۸**	۰/۴۶**
پرخاشگری فیزیکی والد	۰/۳۷**	۰/۳۸**
پرخاشگری فیزیکی خود	۰/۳۹**	۰/۴۹**

** = $P < 0.01$ * = $P < 0.05$

به منظور بررسی اینکه کدامیک از متغیر های پیش بین (سبک های دلبستگی و راهبردهای حل تعارض) پیش بینی کننده ی نگرش نسبت به پدر و مادر است به تفکیک از روش تحلیل رگرسیون چند متغیری استفاده شد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل رگرسیون چند متغیری با استفاده از روش گام به گام در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴: نتایج معنی داری مدل رگرسیون برای پیش بینی نگرش نسبت به پدر و مادر

مدل	منبع تغییرات	مجموع مربعات	R	R ²	F	سطح معنی داری
گام دوم	رگرسیون (پدر)	۵۱۴۶/۳۲	۰/۴۲۸	۰/۱۸۳	۱۶/۴۷	۰/۰۰۱
گام سوم	رگرسیون (مادر)	۸۶۱۳/۳۰	۰/۵۸۲	۰/۳۴۰	۲۵/۱۲	۰/۰۰۱

با فرض اینکه R^2 ، درصد واریانس مشترک متغیرهای سبک های دلبستگی و راهبرد حل تعارض با پدر در پیش بینی نگرش نسبت به پدر است و در جدول ۴ چون سطح معنی داری محاسبه شده در

آزمون در گام دوم رگرسیون در سطح کمتر از ۰/۰۱ معنی دار است بنابراین مدل رگرسیون خطی معنی دار است و در نتیجه حداقل یکی از متغیرهای پیش بین فوق با نگرش نسبت به پدر، رابطه ی خطی معنی دار دارد. با توجه به معنی دار بودن رابطه ی بین متغیرهای پیش بین (سبک های دلبستگی و راهبرد های حل تعارض) و متغیر ملاک (نگرش نسبت به پدر) نتایج برآورد مدل معنی دار در قالب جدول ضرایب رگرسیون (جدول ۵) نشان داده شده است.

جدول ۵: ضرایب رگرسیون برای پیش بینی نگرش نسبت به پدر و مادر

مدل	متغیر	b	خطای Beta	t	سطح معنی داری
گام دوم	ثابت	۲۳/۵۱	۳/۰۱	۷/۸۳	۰/۰۰۱
	پرخاشگری فیزیکی خود	۱/۲۸	۰/۲۷	۴/۸۳	۰/۰۰۱
	سبک اجتنابی	-۰/۶۲	۰/۲۶	-۲/۴۳	۰/۰۱
گام سوم	ثابت	۱۰/۰۷	۲/۱۱	۴/۷۷	۰/۰۰۱
	پرخاشگری فیزیکی خود	۰/۷۵۳	۰/۲۶۷	۲/۸۲	۰/۰۰۵
	سبک دوسوگرا	۰/۵۷۳	۰/۱۵۱	۳/۷۹	۰/۰۰۱
	پرخاشگری کلامی خود	۰/۶۲۹	۰/۲۲۳	۲/۸۲	۰/۰۰۵

با توجه به نتایج جدول ۵، چون b، ضریب رگرسیون حاصل از نمرات خام است و تحت تاثیر مقیاس اندازه گیری متغیرهای پیش بین قرار دارد، استفاده از Beta که ضریب رگرسیون حاصل از نمرات استاندارد شده است، توصیه می شود. با توجه به اینکه آزمون معنی داری t برای ضرایب رگرسیون متغیرهای پیش بین راهبرد حل تعارض، پرخاشگری فیزیکی خود و سبک دلبستگی اجتنابی در گام دوم در سطح کمتر از ۰/۰۱ معنی دار است می توان چنین بیان کرد که در مورد نگرش نسبت به پدر از بین متغیرهای پیش بین راهبردهای حل تعارض و سبک های دلبستگی راهبرد پرخاشگری فیزیکی خود و سبک دلبستگی اجتنابی، قادر به پیش بینی نگرش نسبت به پدر است. ضریب مثبت راهبرد پرخاشگری فیزیکی (۰/۳۶۳) نشانگر رابطه ی مثبت راهبرد پرخاشگری فیزیکی با نگرش نسبت به پدر است و ضریب منفی سبک دلبستگی اجتنابی (-۰/۱۸۳) نشانگر رابطه ی منفی سبک دلبستگی اجتنابی با نگرش نسبت به پدر است، هر چند که با توجه به ضرایب Beta سهم راهبرد پرخاشگری فیزیکی در پیش بینی نگرش نسبت به پدر کمی بیشتر از سهم سبک دلبستگی اجتنابی است.

در رابطه با رگرسیون پیش بینی نگرش نسبت به مادر با فرض اینکه R^2 درصد واریانس مشترک متغیرهای سبک های دلبستگی و راهبرد تعارض با مادر در پیش بینی نگرش نسبت به مادر است و در جدول ۵ چون سطح معنی داری محاسبه شده در گام سوم رگرسیون، در سطح کمتر از ۰/۰۱ معنی دار است، بنابراین مدل رگرسیون خطی معنی دار است و در نتیجه حداقل یکی از متغیرهای پیش بین فوق با نگرش نسبت به مادر، رابطه ی خطی معنی دار دارد. با توجه به معنی دار بودن رابطه ی بین متغیرهای پیش بین (سبک های دلبستگی و راهبرد های تعارض) و متغیر ملاک (نگرش نسبت به مادر) نتایج برآورد مدل معنی دار در قالب جدول ۵ ارائه شده است. همچنین در مورد نگرش نسبت به مادر، چون b ضریب رگرسیون حاصل از نمرات خام است و بنابراین تحت تاثیر مقیاس اندازه گیری متغیرهای پیش بین قرار دارد، استفاده از Beta که ضریب رگرسیون حاصل از نمرات استاندارد شده است، توصیه می شود. با توجه به اینکه آزمون معنی داری t برای ضرایب رگرسیون متغیرهای پیش بین راهبرد تعارض پرخاشگری فیزیکی خود، سبک دلبستگی دو سوگرا و راهبرد پرخاشگری کلامی خود در گام سوم، در سطح کمتر از ۰/۰۱ معنی دار است، می توان چنین بیان کرد که در مورد نگرش نسبت به مادر از بین متغیرهای پیش بین راهبرد های تعارض و سبک های دلبستگی، راهبرد پرخاشگری فیزیکی خود و سبک دلبستگی دو سوگرا و راهبرد پرخاشگری کلامی خود قادر به پیش بینی نگرش نسبت به مادر است. ضرایب مثبت، نشانگر رابطه ی مثبت راهبرد پرخاشگری فیزیکی، سبک دلبستگی دو سوگرا و راهبرد پرخاشگری کلامی با نگرش نسبت به مادر است، هر چند که با توجه به ضرایب Beta سهم راهبرد پرخاشگری فیزیکی خود (۰/۲۶۴) در پیش بینی نگرش نسبت به مادر کمی بیشتر از سبک دلبستگی دو سوگرا (۰/۲۶۲) و راهبرد پرخاشگری کلامی (۰/۲۵۹) است.

بحث و نتیجه گیری

یافته های این پژوهش نشان داد که بین سبک های دلبستگی ایمن و اجتنابی با نگرش فرزند نسبت به پدر و نسبت به مادر رابطه ی منفی معنی دار اما بین سبک دلبستگی دو سوگرا با نگرش فرزند نسبت به پدر و نسبت به مادر رابطه ی مثبت معنی دار وجود دارد. با توجه به اینکه نمره ی بالا در مقیاس نگرش نسبت به والد، نشانگر وسعت و شدت بیشتر مشکلات فرزند با والد است، پس با افزایش نمرات سبک های دلبستگی ایمن و اجتنابی، نگرش نسبت به پدر و مادر مثبت تر و دارای مشکلات

کمتر و برعکس با افزایش نمره ی سبک دو سوگرا، نگرش نسبت به پدر و مادر منفی تر و دارای مشکلات بیشتر است و برعکس. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهشهای مختلف در مورد رابطه ی بین سبک دلبستگی ایمن با نگرش منفی (مشکلات بیشتر) نسبت به والدین همخوانی دارد. حجت^۱ (۱۹۹۶) در پژوهشی بر اساس میزان دسترسی به مادر، بیان کرد که عدم دسترسی (عدم دلبستگی) با تصور (نگرش) منفی تر نسبت به والد رابطه دارد.

بشارت (۱۳۸۵) در پژوهشی به این نتیجه دست یافت که بین ارزشیابی (نگرش) منفی از خود و ارزشیابی (نگرش) مثبت از دیگران در افراد دارای سبک دلبستگی دوسوگرا و نگرش منفی نسبت به خود و دیگران در افراد دارای سبک دلبستگی اجتنابی رابطه وجود دارد. کسکین (۲۰۰۸) در پژوهشی به این نتیجه دست یافت که بین سبک دلبستگی نا ایمن و نگرش منفی نسبت به والدین رابطه ی مثبت وجود دارد؛ یعنی هر چه میزان سبک دلبستگی نا ایمن بیشتر باشد، نگرش نسبت به والدین منفی تر خواهد بود و بر عکس. به طور کلی مشخصه ی والدینی که با دلبستگی ایمن ارتباط دارند تحت عناوینی مانند گرمی، حامی بودن و ملایمت داشتن توصیف می شود و در هنگام راهنمایی کودک با لحن آرامی با آنان حرف می زند و در موقع مناسب رفتار کودک را با حرفهای مطلوب تحسین می کنند، بنابراین انتظار می رود که فرزندان دلبسته ی ایمن، نگرش مثبت تری نسبت به والدین داشته باشند.

بین راهبردهای حل تعارض پرخاشگری کلامی و فیزیکی والد و خود، با نگرش فرزند نسبت به پدر و مادر رابطه ی مثبت معنی دار وجود دارد، با توجه به اینکه نمره ی بالا در مقیاس نگرش نسبت به والد، نشانگر وسعت و شدت بیشتر مشکلات فرزند با والد است، پس با افزایش نمرات راهبردهای پرخاشگری کلامی و فیزیکی، نگرش نسبت به والد منفی تر می شود و برعکس. قابل توجه است که میزان همبستگی بین نمرات راهبردهای حل تعارض پرخاشگری کلامی و فیزیکی با نگرش نسبت به مادر بیشتر از نگرش نسبت به پدر است، نتایج این پژوهش با یافته های پژوهشهای مختلف همخوانی دارد و نتایج تحقیقات مختلف از وجود تعارضات بین فرزندان و والدین حمایت می کند (آلیسون و جرلین^۲، ۲۰۰۴). به نظر می رسد تعارض مادر و دختر، به دختر کمک می کند تا خود را بشناسد (اشنایدرمن و استریپ، ۲۰۰۲). ثابت قدم (۱۳۷۳) در پژوهشی که بین دختران و پسران ۱۳ تا

1. Hojat

2. Allison & Jearlyn

۱۵ ساله انجام داد به این نتیجه دست یافت که بین نگرش و سن، رابطه وجود دارد به طوری که با افزایش سن، نگرش نسبت به والد منفی تر می گردد. دستجردی، خزاعی و سعادتجو (۱۳۸۳) در پژوهشی، عواملی چون فشار برای ورود به دانشگاه، مراقبت و کنترل بیش از حد اشتباهات، خرده گیری نسبت به پوشش و نحوه ی آرایش مو و وضع ظاهری، ممانعت از دیدن و شنیدن سی دی ها و نوارهای موسیقی، مشاجره در خصوص رفت و آمدها و روابط با دوستان، ممانعت از فعالیتهای مختلف به خاطر پیشرفت درسی، کنترل و ارتباط با جنس مخالف را مهمترین عوامل ایجادکننده تعارضات بین نوجوانان و والدین آنها دانسته اند.

سبک های دلبستگی، تعیین کننده ی قواعد عاطفی و شناختی و راهبردهایی است که واکنشهای هیجانی را در افراد و روابط بین شخصی هدایت می کند و افراد ایمن اجتنابی و دوسوگرا برای نظم دهی و پردازش اطلاعات هیجانی، راهبردهای متفاوتی را به کار می برند (شاور، کولینز و کلارک، ۱۹۹۶). افراد دارای سبک دلبستگی ایمن برای نظم دهی به هیجانها از راهبردهایی سود می جویند که تنیدگی را به حداقل می رسانند و هیجانهای مثبت را فعال می سازند (میکولینسر و فلورین، ۲۰۰۱؛ اسمیت، ۲۰۰۱).

منابع

- آشنایدرمن، نانسی و استریپ، پک. (۱۳۸۶). *کلیدهای شناخت و رفتار با دخترها*. ترجمه ی اکرم اکرمی. (۱۳۸۶). تهران: صابرین.
- بشارت، محمدعلی، شریفی، ماندانا و ایروانی، محمد. (۱۳۸۰). *بررسی رابطه سبک های دلبستگی و مکانیسم های دفاعی*. *مجله روان شناسی*، پاییز. ۵ (۳) (پیاپی ۱۹)، ۲۷۷-۲۸۹.
- بشارت، محمدعلی. (۱۳۸۵). *تبیین اختلالهای شخصیت بر اساس نظریه دلبستگی*. *روان شناسی معاصر*. پاییز، ۱ (۲)، ۴۱-۴۴.
- ثابت قدم، صدیقه. (۱۳۷۳). *بررسی مقایسه ای نگرش دانش آموزان دختر و پسر مدارس راهنمایی نسبت به رفتار والدین با آنها در سن بلوغ در مناطق ۱۹ گانه آموزش و پرورش تهران*. پایان نامه ی چاپ نشده ی کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم پزشکی ایران.
- ثنایی ذاکر، باقر. (۱۳۷۹). *مقیاس سنجش خانواده و ازدواج*. تهران: بعثت.

- دستجردی، رضا؛ خزاعی، کلثوم، سعادتجو، علیرضا. (۱۳۸۳). مبانی روانشناختی تعارض با والدین، از دیدگاه نوجوانان مقطع متوسطه بیرجند. دانشگاه شهید بهشتی، پژوهشکده خانواده.
- دیباجی فروشانی، فاطمه سادات. (۱۳۸۷). بررسی تاثیر نقش روابط بین والدین نظیر رضایت زناشویی، راهبردهای حل تعارض و سبک های دلبستگی آنان بر پیشرفت تحصیلی فرزندان. پایان نامه ی چاپ نشده ی کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی.
- هومن، حیدرعلی. (۱۳۸۰). تحلیل داده های چند متغیری در پژوهش رفتاری. تهران: پارسا.
- Allison, B. N., & Jearlyn, B, S. (2004). *Parent- adulescent conflict inearly adolescenc. Journal Article Excerpt* : 39. 180- 139.
- Bales, N. (2000). *All about families*. Jun 14. Vol, 5, Number21.
- Hojat, M. (1996). *Perception of maternd availability in childhood and selected psychosocial characteristic in adulthood. Genetic, social and general psychology monograph*, 122 (4). 425- 450.
- Keskin, G. (2008). *Relationship between mental health, parental attitude and attachment style in adolescence. Annual Journal of Psychiatry. (anadolu psikiyatri dergisi)*. 9 (3), 139- 147.
- Lawler- Row, K., Younger, Jarred W, Piferi Rachel I, Jones, Warrens (2006). *The role of adult attachment style in forgiveness following an interpersonal affanse. Journal of Counseling & Development*. 84, 4, 493- 502.
- Mikulincer, M., & Florin, V. (2001). Attachment style and affect regulation: implications for coping with stress and mental health. In G. J. O. Fletcher & M .S. Clark (eds). *Blackwell handbook of social psychology: Interpersonal processes*. (pp537- 557). Oxford: Blackwell.
- Shaver, P. R., Collins, N., & Clark, C. L. (1999). *Attachment styles and interal working models of self and relationship patterns*. In G. J. O. Fletcher & J. Fitness (eds). *Knowledge struction in close relationshis: a socio psychological approach*. (pp25- 61). Mahwah, N. J: Erlbaum.
- Smith, S. B. (2001). *Resolving conflict relistica in todays health care environment. Journal of Psycholosocial Nursing, Vol 39 (11): 37.*